

Screenplay by Alexa Leinor Rose B

Co-written by Jonel M

Concept and Co-written by John Kyle Bryan C

Lo hecho, hecho está

(What's done is done)

Rizal Stage Play

BSIT 4-2

Sequence 1.

Scene 1.

Narrator: History by itself is known to exist to serve a purpose. Nagiging gabay ang kasaysayan sa libo-libong palaisipan na nananatili hanggang sa kasalukuyan. Isang bagay na pinaghuhugutan ng galit, pagkakakilanlan, pagkatanto, at minsa'y bunga ng inspirasyon para sa karamihan. Eto lamang ang ilan sa mga naiisip ni Noel kung bakit malalim ang naging interes niya sa kasaysayan ng Pilipinas. Kinilala niya si Rizal, kung paano ito naging makatao at makabayan, kung paano ni Rizal inilaban ang Pilipinas, kasabay na sinubukan ang pagtuklas at pagmulat sa karamihan na importanteng panatilihin ang pagkakakilanlan ng pagiging Pilipino.

—enter scene 1

[Library, University ni Noel at Mia, *PUP*]

Mia: Ano yang pinagkakaabalahan mo, Noel? May pasok ta'yo mamaya ah.

Noel: Ah, nagbabasa lang tungkol sa mga sinulat ni Rizal. Naalala mo, may recitation ta'yo sa susunod na araw tungkol sa pag-susulat ni Rizal sa El filibusterismo?

Mia: Ay oo nga, pero malayo-layo pa naman 'yun ah, di mo ba muna ipagpapaliban yan? May groupwork ta'yo na bukas na ang pasahan. May gawa na ba kayo?

Noel: Sige mamayang gabi nalang iyon. Salamat sa paalala, Mia!

Mia: Teka lang, pwede mo ba akong turuan diyan? Sabay na ako mag-aral sa Rizal para di kona din kailangan i-review mag-isa next week. Para naman may mai-sagot ako kay Sir Rod kung sakali matawag ako sa recitation sa tuesday.

Noel: Osige, wala namang problema.

Narrator: Sabay na nag-aral si Mia at Noel tungkol sa kasaysayan noong panahon ng pagsakop ng mga Espanyol, ang kalupitan na dinanas ng mga Pilipino, at ang nag-ugat sa pagpapatuloy sa rebolusyon na sinimulan ng mga Katipunan.

Sa kalagitnaan ng diskurso nila ni Mia, napaisip si Noel. Ano kaya talaga ang naging buhay ni Rizal, at may paraan kayang matuklasan ito na hindi nililimitahan sa kanyang nababasa sa libro tungkol sa buhay at mga sinulat ni Rizal? Kung bibigyan ng pagkakataon na mabuhay siya sa panahon na iyon, ano kaya ang mararamdaman niya bilang isang mamamayan sa panahon na iyon? May magagawa kaya siya? May paraan ba para maranasan niya ang paraan ng pamumuhay bilang isang Pilipinong hindi malaya? Samot-saring tanong ang tumatakbo sa isip niya habang patuloy na inaaral ng mas malalim ang kasaysayan ng Pilipinas sa panahon ni Rizal. Bigla siyang napatigil at may ideyang pumasok sa isip ni Noel.

—exit scene 1
(transition to scene 2)

Meron nga bang paraan? Napagtanto niyang hangal itong ideyang naisip niya. Pero sa isipan niya, siguro sa taong 2059, wala na sigurong imposible.

Scene 2.

—enter scene 2
[Basement]

Pagkauwi ni Noel ay dali-dali niyang hinalungkat ang gamit ng kanyang ama sa basement ng kanilang bahay kung saan ay nahagilap niya ang time machine na ginawa ng kanyang yumaong ama, ang Project Almanac. Naalala niyang isa ito sa mga gawa ng kanyang dalub-agram na ama na sinubukang mag-tuklas sa konsepto ng Time Travelling.

Noel: Ano ba Noel umayos ka tahimik naman buhay mo ba't mo pa naisip 'to. Una sa lahat parang impossible, at napaka komplikado. Paano ako babalik eh di ko naman alam kung gagana 'to. Eh kung gagana ano kaya pwedeng mangyari? Eh kasi nga gusto kong malaman paano. Isang beses lang, susubukan mo lang naman. Wala pa namang nangyayari hindi naman siguro gagana 'to.

Narrator: Patuloy ang pangangatwiran ni Noel sa sarili at pinag-iisipan ba kung susubukan ang instrumentong hawak niya. Kinalikot at nakitang may opsyong pag-ppiilian ng petsa at eksaktong lugar sa kanyang hawak na time travelling device. Pinag-iisipang mabuti kung anong petsa at lugar ang naaalala niya sa punto ng buhay ni Rizal. Pinindot niya ang petsang Mayo ng taong 1882, at paaralan sa espanya na Universidad Central de Madrid. Ilang beses niyang pinipindot ang button hanggang sa ika-limang beses ay bigla itong tumunog.

{time machine sfx}

—end scene 2

(transition to scene 3)

Scene 3.

[MAY 1882 - Universidad Central de Madrid]

Narrator: Nagulantang si Noel ng nakita niyang biglang nagbago ang lokasyon ng paligid niya. Napapaligiran siya ng mga dayuhan na naka-amerikana at may mga dalang libro, kita ang gusali ng eskwelahan at maraming mag-aaral sa paligid.

Noel: Gumana siya!

Narrator: Hindi sigurado si Noel kung masaya siyang gumana ito at maipagpapatuloy niya ang kayang plano, o matatakot sa kung ano man ang pwedeng mangyare sa kanya.

Consuelo: ¿Eres de aquí?

Noel: Huh?

Consuelo: ¿Eres de aquí? ¿Qué haces aquí con esa cosa en la mano?

Noel: I'm sorry, I can't speak Spanish. I don't understand what you're trying to say.

Consuelo: Oh my bad, I was asking if you're from here and what's that on your hand.

**daling itinago sa kanyang likod ang Almanac*

Noel: Oh I'm looking for someone I know that studies Medicine here. What department are you from?

Consuelo: What a coincidence, I'm a medicine student myself. Who are you looking for?

Noel: His name is Jose P. Rizal, short charismatic guy, can intimidate you. Maybe you know him?

**Consuelo let out a gasp.*

Consuelo: Oh I know him very well. My name's Consuelo. I'll lead you to him.

— end scene 3

(Transition to scene 4)

Scene 4.

[Library, *Universidad Central de Madrid, Spain*]

Narrator: Nakita ni Noel si Rizal sa malayo, nakaupo at nakalatag ang libro sa lamesa, nagsusulat at nag-aaral. Hindi siya makapaniwala na nasa iisang lugar sila, at nakikita niya ang taong kinikilalang bayani sa panahon sa kasalukuyan, bago siya mapadpad sa Espanya ng 1882. Nag-iipon ng lakas ng loob si Noel na lapitan si Rizal at kausapin siya, ngunit di niya pa maisip ang magandang dahilan na pwedeng sabihin kung bakit siya nandito at makikipag-usap sa kanya.

Noel: Ah, ikaw si Jose P. Rizal diba?

Rizal: Oo, Pilipino ka? Ano'ng kailangan mo?

Narrator: Nagbabadya si Noel na sabihin ang katotohanan kung saan siya galing at kung ano ang pakay niya. Ngunit naisip niyang magiging madali ang pag-uusap nila kung hindi alam ni Rizal na isa siyang Nomad na galling sa ibang timeline na bumalik para makilala ang kinikilalang pambansang bayani ng Pilipinas.

Noel: Oo Pilipino ako, nag-aaral din ako dito sa Universidad Central de Madrid. Nabanggit kasi ni Conseulo na may kakilala siyang Pilipino dito at gusto kolang sana magpakilala na may kababayan ka dito sa lugar na ito.

Rizal: Ganon ba? Ako nga pala si Jose Rizal. Taga Calamba Laguna. Rizal nalang itawag mo. Nice to meet you...?

Noel: Noel. Noel Abalos. Ikinagagalak kitang makilala, Rizal.

Narrator: Nagkamayan ang dalawa at dito na nagsimula ang naging malalim at impluwensyal na pagkakaibigan ni Noel at ni Rizal.

—end scene 4

(Transition to scene 5)

Scene 5.

Narrator: Sa nagdaang mga araw, buwan, at taon ay naging mas malapit na magkaibigan si Noel at Rizal. Nasaksihan niya ang malalaking kaganapan sa buhay ni Rizal, ang pagtatapos ni Rizal sa pag-aaral ng medisina, ang pag-punta ni Rizal sa Paris para mag-aral ng Ophthalmology, ang pagpunta ni Rizal sa Germany at ang pag-simula ng Political Activism laban sa Espanyol kung saan siya nag-sulat ng Noli mi Tangere, kasunod ang pag-sulat ng pangalawang nobela sa El Filibusterismo. Nasaksihan din ni Noel ang pagbuo ng La Liga Filipina noong 1892. Ang pagdakip kay Rizal sa Dapitan, Zamboanga noong 1893, at ang paghatol sa kanyang kamatayan sa Bagumbayan.

[Prison Cell, 1896 Fort Santiago]

Noel: May maitutulong ba ako, Rizal? Para matigil ang lahat ng ito. Sabihin mo at gagawa ako ng paraan.

Rizal: Huwag kana mag-pagod, Noel. Simula't sapul handa akong mamatay para sa inang-bayan. Ibubuwis ko ang aking buhay kung ang katumbas nito ay ang paglaya ng Pilipinas. Hindi ako papayag na kikilalanin lamang akong traydor ng mga Pilipino na tumalikod at umatras sa pagsubok ng hinaharap para makamit natin ang kalayaan.

Noel: Pinapahanga mo ako, Rizal. Ikaw ang higit sa lahat ng mga Pilipinong lumalaban para sa bayan na alam kong hinding-hindi aatras sa bala ng kamatayan. Bilang kaibigan mo, nalukungkot akong makita ang lahat lalo na ang pagkawala mo. Kung sana lamang ay may mai-tutulong ako para hindi ituloy ang hatol sa'yo, gagawin ko iyon.

Rizal: Huwag kang mag-alala, Noel. Naging mahalagang parte ka ng buhay ko kasama ang impluwensya mo bilang matalik na kaibigan na ipinaglaban din ang inang-bayan. Kung iniisip mong wala kamanlang nagawa, isipin mo nalang na labis pa sa kailangan mong gawin ang

naitulong mo bilang kaakibat sa paghulma na isusulat tungkol sa akin. Hindi ito paalam, Noel. Ito ay pasasalamat sa iyong prinsipyo, at pagpapanatag na ako ay isang mapagkakatiwalaang tao noong umpisa palang. Buong pusong pasasalamat sa'yo, Kaibigan.

Narrator: Hindi nakaimik si Noel. Napagtanto niyang siguro nga ay wala siyang magagawa sa sitwasyon ngayon, at wala siyang kakayahan para itigil ang pag-uukol sa hatol na ibinigay kay Rizal sa aktibismo na ipinaglalaban para makamit ang kapayapaan at kalayaan ng bansa.

— end scene 5

Sequence 2.

Scene 6.

(transition to scene 6)

Narration: Hindi naging madali para kay Noel ang paghahanda na makita ang pangyayari na tila dati ay nababasa niya lamang sa mga libro. Hindi lang naging isang pambansang bayani si Rizal sa pananaw ni Noel. Naging kaibigan at kaakibay sa paghasa ng kanyang pansariling prinsipyo, at ganon din sa pananaw ni Rizal. Kung sa madaling salita, itinuturing niyang malapit na kaibigan at magaling na mentor si Rizal. Maraming kumpol ng kaalaman tungkol sa buhay niya at pag-iisip ni Rizal ang natuklasan ni Noel na hindi maibabatay lamang sa mga sinulat na libro tungkol sa talambuhay at pinag-daanan ng bayani.

[Bagumbayan, *Rizal's Execution*, 7AM]

Captain Rafael Dominguez: Pronto! ¡No pierdas el tiempo!

(Bilis! wag na kayo mag-aksaya ng oras!)

**Pa-marchang takbo ng mga firing squad papunta sakanilang mga pwesto.*

Jose Rizal: Una última favor, Déjame enfrentarme

(one final favor, let me face the firing squad.)

Captain Dominguez: Impossible.

Jose Rizal: Al menos, perdona mi cabeza.

(Then atleast spare my head.)

**Tatango at iaabot ni Captain Domiguez ang kanyanag kamay sa nakataling braso ni rizal na aabutin naman ni rizal at magkakasundo.*

Captain Rafael Dominguez (or other officer): "En nombre del rey de España, todo aquel que levante su voz a favor del criminal también será ejecutado."

(in the name of the king of spain anyone who raises his voice in favor of the criminal will also be executed!)

**Hihinga ng malalim si Rizal at sabay na dahan dahang tatalikod sa firing squad*

Captain Rafael Dominguez (or another officer): Listo!...

(ihahanda ng firing squad ang kanilang mga baril sa kanilang harapan na nakatutok sa langit)

Captain Rafael Dominguez (or another officer): Cargar!...

(Load, ikakasa ng mga firing squad ang kanilang baril)

Captain Rafael Dominguez (or another officer): Apuntar!...

(Aim, itututok ng mga firing squad ang kanilang baril)

Jose Rizal: Consummatum est!!...

(It is finished!)

Captain Rafael Dominguez (or another officer): Fuego!...

(Fire, at sabay sabay na mmagppapaputok ng baril ang mga firing squad)

**Pag bagsak ni rizal ay dahan dahan itong lalapitan ni Cpt. Rafael Domiguez na kumuha ng baril sa kanyang tagiliran. At sisilipin ang mukha ni rizal.*

Captain Rafael Dominguez (or another officer): un disparo de piedad.

(a mercy shot, babrillin nito si rizal ng isang beses sa dibdib)
¡Muerte a todos los traidores!

Officer: ¡Muerte a todos los traidores!.

(Death to all traitors!, pasigaw na banggit ng opisyal na sya naming kasabay ng malakas na tugtugan at tambol, at hiyawan ng mga tao)

—end scene 6
(Transition to scene 7)

Scene 7.

—enter scene 7

[Basement]

Narration: Mabigat sa pakiramdam ni Noel bumalik sa kasalukuyan na may dalang konsensya kasabay ang pagkakasaksi sa kamatayan ni Rizal. Mahirap para sa kanyang isipin na hinayaan niya lamang itong mangyare kahit na ito ang katotohanan ng kanyang kasalukuyang panahon.

—end scene 7
(Transition to scene 8)

Scene 8.

—enter scene 8

[Library, University ni Noel at Mia, PUP]

Mia: Noel, kumusta? Nakapag-aral kana? Ba't parang ang dami ng iniisip mo.

Noel: Uy Mia, hindi pa nga eh.

Mia: Okay kalang ba? Kailangan mo ba ng tulong?

Narrator: Ikinuwento ni Noel kay Mia lahat ng pangyayari na naganap noong gabing iyon. Ang pagkakakilala kay Rizal, kasama ang pagkakaroon nila ng samahan ni Jose Rizal

Mia: Niloloko mo'ko eh, hindi naman kapani-paniwala yang sinasabi mo

Noel: Hindi ko alam paano ko pa ike-kwento sa'yo, Mia. Pero ngayon kasi, gusto kong bumalik ulit sa nakaraan at iligtas si Rizal. Gusto kong mabuhay siya ng matagal. Gusto kong malaman niyang hindi imposible ang mabuhay ng matagal kasabay ang paglaya nating Pilipino

Mika: teka teka, okay sabihin na nating naniniwala ako sa sinasabi mo, pero hindi ka ba natatakot na magbago ang kasalukuyan natin? Na magkakaroon ng malaking epekto sa present time mo? Natin?

Noel: Hindi ko malalaman kung hindi ko susubukan, Mia. Hindi 'rin ako mapakali. Gamit ang Almanac na meron ako, alam kong meron akong magagawa at gagawin ko yun. Bahala na, Mia.

Mia: Whoa whoa whoa! Mabuti na lang kaibigan kita, malapit nako maniwala sa sinasabi mo, Basta Noel, binabalaan lang kita sa magiging posibilidad ng gagawin mo. Hindi ko alam kung sasang-ayon ba ako o hindi. Pag-isipan mong mabuti, Noel. Hindi lang sa pananaw ng mundo mo ang magbabago. Baka lahat maapektuhan.

Noel: Alam ko Mia. Pero bahala na, ang mangyari ay mangyayari.

Narrator: Hindi masabi ni Noel ang ibig niyang sabihin, pero wala ding kasiguraduhan sa magiging resulta ng gagawin niya. Iniisip na lamang niya ang pag-salba kay Rizal, at wala ng iba. Napagisipan ni Noel na magsalik muli sa buhay ni Rizal upang magbalik-tanaw sa kanilang pagkakaibigan na nabuo mula sa kanyang pagsilip sa nakaraan kasama si Rizal... Ngunit laking gulat niya ng mabasa ang isang tula na hindi naman dapat kasama sa mga likha at akda ni Rizal, isang tula na pinamagatang "Noel, ang aking kaibigan".

—end scene 8

(Transition to scene 9)

Scene 9.

—enter scene 9

[Basement]

Narrator: Nakatulala sa Project Almanac at sinusubukan planuhin ni Noel sa utak niya ang gagawin sa kanyang pagbalik sa nakaraan. Gumawa siya ng konsepto at mga posibleng mangyari sa petsa na iyon, at nananalangin na sana ay matupad ang kagustuhan niya.

Noel: Isang beses lang. Susubukan ko lang bantaan si Rizal sa nangyayari. Sana makinig siya saakin. Para sa ikabubuti niya din 'to.

Narrator: Ipinagpatuloy niya ang pagbalik sa nakaraan sa pangalawang pagkakataon. At sa pagkakataon na 'to, sana ay maging makabuluhan na ang pagbalik niya doon.

—end scene 9

(Transition to scene 10)

Scene 10.

[Library, 1891 Berlin, Germany]

Narrator: Binalikan ni Noel ang punto sa buhay ni Rizal kung saan niya tinatapos isulat ang nobelang *El Filibusterismo*.

—enter scene 10

Rizal: Noel, halika! May ipapakita ako sayo. Naalala mo yung kino-konsepto kong nobela na karugtong sa Noli mi Tangere? Malapit ko ng matapos ang pagsusulat sa pangalawang libro at nasasabik akong mailathala ito sa maram...

(naputol sa pagsasalita si rizal sa pagsingit ni Noel)

Noel: Rizal, huwag mo nalang kaya ipagpatuloy yan?

Rizal: Bakit naman? Sa ganitong paraan, mai-pagtatanggol ko ang mga mamamayang Pilipino mula sa mahigpit na sistema ng mga Espanyol.

Noel: Hindi ba parang mas lalo lang magagalit ang mga Espanyol kapag ipinagpatuloy mo yan? Kapag nalaman nilang may kinalaman sa mga kaganapan ang mga Espanyol sa Pilipinas. Hindi pa ba sapat ang isang nobelang nai-palimbag mo?

Rizal: Hindi mo ata naiintindihan ang punto dito. Hindi sapat ang isang libro sa pakikibaka ng laban nating mga Pilipino sa pagpapataksik ng mapang-aliping gobyerno ng Espanya. Sino ba ang magmumulat sa mata ng mga Pilipino kung hindi ako?

Noel: Pero baka may iba pang paraan, Rizal. Hindi mo din ako naiintindihan.

Rizal: Hindi ko talaga maintindihan, akala ko sang-ayon ka sa laban na 'to?

Narrator: Sinimulan ni Noel kausapin si Rizal tungkol sa pinanggalingan niya, na galing siya sa hinaharap at nag-time travel para makilala siya. ikinuwento ang kanyang mga gawa, ang pagsulat ng Noli Mi Tangere at El Filibusterismo, ang kanyang mga babaeng nakilala sa talambuhay niya, kung ano ang naging estado ng Pilipinas pagkatapos makamit ng Pilipinas ang kalayaan, kasama ang pagsasakripisyo niya para sa Pilipinas.

Rizal: May katotohanan ba sa lahat ng sinasabi mo? Naging malaya ang mga Pilipino?

Noel: Oo, at ikaw ang itinuturing pambansang bayani ng Pilipinas!

Rizal: Hindi ako makapaniwala. Paano?

Noel: Nag sakripisyo ka ulit, Rizal. Kung ano man ang naisip mo nangyari na lahat. Gusto ko sanang hindi mangyaring kasing pait ng huling minuto mo sa mundo ay maulit kaya kung sana ay pakinggan mo ang mungkahi kong ito.

Narrator: Kalaunan ay napaisip si Rizal. Sinubukang makinig kay Noel, at baka nga sapat na ang Noli mi Tangere para magising ang mga Pilipino sa marahas na pagtrato ng mga Espanyol sa mga Pilipino. Sa isip isip niya, baka pe-pwede ang gustong pagtigil ni Noel sa pagsulat ng El Filibusterismo, at magiging malaya pa rin ang Pilipinas sa karahasan na sa kamay ng mga Espanyol.

—end scene 10

(Transition to scene 11)

Scene 11.

—enter scene 11

[Bedroom ni Noel]

Narrator: Bumalik sa kasalukuyan si Noel. Sa puntong eto, dali-dali niyang inalam ang pagkakakilanlan kay Rizal, kung ano ang nangyari nung hindi ipinagpatuloy ang El Filibusterismo. Ngunit pagpunta niya sa kanyang kwarto at hinahalungkat ang mga librong tungkol kay Rizal, wala siyang nahanap. Walang bahid ng history books sa kanyang aklatan. Hinanap niya ng maigi sa buong silid, pero wala ni-isang librong may pamagat na tungkol sa buhay at mga gawa ni Rizal.

—end scene 11

(Transition to scene 12)

Sequence 3.

Scene 12.

—enter scene 12

[University]

Narrator: Pagbalik niya sa kasalukuyan ay agad hinanap ni Noel si Mia. Ngunit tila ba ang lahat ng gusali ay hindi kagaya sa kanyang inaasahan. Ang mga gusali sa paligid ay may mga salitang hindi niya maintindihan. Malaki ang ipinagbago ng kasalukuyan ni Noel kaya't ikinabahala at nagdulot ito ng matinding takot sa kanyang kaisipan.

Narrator: Biglang nanlumo si Noel sa pangyayari. Eto ang babala na sinabi ni Mia nung huli silang mag-usap. Na malaki ang posibilidad na maraming magbago, pero hindi inakala ni Noel na mabubura sa kasaysayan si Rizal. Hindi niya inakalang ganito ang mangyayari kapag pinigilan niyang ipagpatuloy ang pagsusulat sa El Filibusterismo.

Noel: Aayusin ko 'to. Babalikan ko ulit si Rizal.

—end scene 12

(Transition to scene 13)

Scene 13.

—enter scene 13

[Prison Cell, 1896 *Fort Santiago*]

Noel: Rizal, itatakas kita dito. Hindi ako papayag na matuloy ang pagsasakatuparan ng hatol sa'yo.

Rizal: Huwag kana mag-pagod, Noel. Simula't sapul handa akong mamatay para sa inang-bayan. Ibubuwis ko ang aking buhay kung ang katumbas nito ay ang paglaya ng Pilipinas. Hindi ako papayag na kikilalanin lamang akong traydor ng mga Pilipino na tumalikod at umatras sa pagsubok ng hinaharap para makamit natin ang kalayaan.

Noel: Kailangan kong maayos ang kasalukuyan ko, Rizal. Hindi ka nila maalala. Naging malaya nga ang Pilipinas pero sa anong halaga? Na hindi ka kinikilalang pambansang bayani?

Rizal: Anong pinagsasabi mo, Noel? Hindi ako sumusulat ng nobela para sa wala. Kailangan mangyari 'to lahat.

Narrator: Napagtanto ni Noel na sa puntong ito ay hindi na maalala ni Rizal ang naging usapan nila sa Germany tungkol sa sitwasyon niya. Sa huli, nakumbinsi niyang tumakas si Rizal sa kulungan sa Fort Santiago at hindi natuloy ang pagpatay kay Rizal sa bagumbayan.

—end scene 13

(Transition to scene 14)

Scene 14.

—enter scene 14

[University ni Noel at Mia, *PUP*]

Narrator: Namamasa ang palad ni Noel sa pawis at kaba kung ano kayang magiging resulta ng pagtakas niya kay Rizal sa nakaraan. Walang kasiguraduhan kung ano ang naging estado ng kasalukuyan niya, kasabay pa sa napakaraming bagay ang tumakbo sa utak ni Rizal. Ngunit

napatigil siya noong nakita niyang parang may nagbago sa kasuotan at naririnig niyang lengguwahe sa loob ng kampus ng unibersidad.

Noel: Mia! B-bakit ganyan ang suot mo? Naririnig mo ba silang nag-uusap? Bakit parang Espanyol sila kung makipag-usap?

Mia: No puedo entenderte. ¿De qué estás hablando Noël?

Narrator: Sa puntong ito, hindi na alam ni Noel ang gagawin. Napag-alaman niya sa kanyang paghahanap ng sagot sa nangyayari. Nanalo ang Espanya sa pagsakop sa Pilipinas, at nawala ang bahid ng pagiging Pilipino ng mga naninirahan sa bansang pangkasalukuyan. Naging parte ng Espanya ang Pilipinas, at walang malayang gobyerno ang namamahala sa kilala niyang Republika ng Pilipinas. Sa mga libro tungkol sa kasaysayan, itinuturing na traydor si Rizal at duwag na tumakas sa hatol ng kanyang kamatayan. Dahil dito, nawalan ng pwersa sa pagpapatuloy ng rebolusyon dahil walang naging mas mabigat na dahilan ng galit at puot sa mga Pilipino. Kasabay nito, wala ring naging inspirasyon sa pagpapatuloy ng nasimulang rebolusyon ng KKK, kaya't hindi nanalo ang Pilipinas laban sa pagsakop ng Espanya.

Napuno ng galit at pagkabigo si Noel dahil hindi parin tumugma sa kagustuhan niyang resulta ang kanyang pabalik-balik na lakbay sa nakaraan. Hindi maituwid ang pangangatwiran sa kung ano ang dapat niyang gawin, kung hahayaan niya na lamang ang kanyang kasalukuyan, o babalik siya at susubuk ng panibagong paraan para maisalba si Rizal, at manatili ang pagkakakilala sa kasaysayan ng Pilipinas bilang malaya.

—end scene 14

(Transition to scene 15)

Scene 15.

—enter scene 15

Narrator: Pinag-isipan ng maigi ni Noel ang punto ng buhay ni Rizal kung ano o sino ngaba ang nagmulat ng kanyang mga mata sa karahasan ng mga Espanyol laban sa mga Pilipino. Kung kaya't napag-isipan niyang balikan ang tangkang pagbitay sa GOMBURZA at itakas ito upang hindi masaksihan ni Rizal ang karumaldumal na kaganapan.

[Fort Santiago , 1872]

Narrator: Dumating si Noel sa Fort Santiago sa punto ng oras kung saan nakakulong ang tatlong paring martyr, Nagulat ang dalawang pari na ikinagising ni Jacinto Zamora

Jacinto Zamora: isang bata anong ginagawa mo rito?

Mariano Gomez: bata delikado ang lugar na ito paano ka nakapasok?

Noel: Hindi na po Mahalaga 'yan, Ako si Noel, mahirap mang paniwalaan pero ako ay ula sa hinaharap pumunta ako dito upang baguhin ang takbo ng kasaysayan kailangan namin kayo!

Jose Burgos: Anong ibig mong sabihin, Sino ka at ano itong kabaliwan na iyong sinsabi?

Noel: Alam kong mahirap paniwalaan ang aking mga sinasabi, ngunit kailangan niyo akong paniwalaan. Ang Pilipinas ay nasa pagkasira sa aking panahon. Itinuturing na traydor si Rizal, at ang ating laban para sa kalayaan ang Pilipinas ay hindi malaya!

Narrator: Pinanghihiinaan ng tuhod si Mariano Gomez na dahilan ng pagbagsak ng kanyang tuhod sa sahig, iniwan namang tulala si Jacinto Zamora matapos nitong marinig ang sinabi ni Noel.

Jose Burgos: Paano namin masisiguro na totoo ang iyong sinasabi?

Noel: Hindi ko kayo kayang bigyan ng patunay, ngunit sana, paniwalaan ninyo ako.

Mariano Gomez: Ano ang iyong plano? Bukas ang aming kapalaran ay nakatadhana na. (ipinakita ni Noel ang susi ng kulungan na dinukot nito sa kanyang likuran)

Narrator: Agarang tumakas ang tatlong pari at si Noel na umaasang magbabago ang hinaharap niya

Scene 16.

—enter scene 16

[University ni Noel at Mia, *PUP*]

Narrator: Dali-daling pumasok si Noel sa eskwelahan para saksihan kung bumalik na sa normal ang kasalukuyang timeline niya. Pinasadahan niya ng tingin ang labas ng gusali, mga taong naroon, at inobserbahan ang usapan sa paligid. Nakita niya na ang dating PUP ay hindi na institution ng dati niyang paaralan, kung saan may mga iskolar ng bayan. Eto ay naging pribadong paaralan na itinayo ng mga Amerikano at hindi basta-basta lamang na makakapasok ang normal na mamamayang Pilipino. Napapaligiran siya ng mga nagsasalita ng Ingles, at hindi niya mahanap-hanap si Mia sa loob ng eskwelahan.

—end scene 16

Scene 17.

—enter scene 17

[Library]

Narrator: Nadiskubre niyang nanaig ang pagsakop ng Amerika sa Pilipinas nuong 1989 sa parehong taon pagkatapos ideklara ang independencia ng Pilipinas laban sa mga Espanyol. Kalakip din sa pagkakapanalo nila ay ang matagumpay na kolonisasyon ng Amerika sa Pilipinas, kung saan naging parte ito ng Estados Unidos. Nawala lahat ng tradisyong pampilipino, pati na ang pag-gamit ng salitang Filipino at ang 111 na wikang ginagamit sa Pilipinas. Walang kahit anong pagkakakilanlan ng pagiging Pilipino. Walang manong tsuper na nagpapasada sa daan, walang traffic at wala ring EDSA. Walang malalawak na makasaysayang lugar sa Pilipinas, walang Rizal Park. Wala lahat.

Dahil lamang Ito sa kadahilanang hindi natuloy ang pagkamatay ng tatlong martyr na pari, walang naging dahilan ang isang batang Rizal na tumindig laban sa mga Espanyol, at dahil walang Rizal na maninindigan, wala ring mabubuong tapang sa mga susunod na Pilipino, kung kaya't ganoon na lamang at hindi natuto lumaban ang mga Pilipino sa mga dayuhan, mapa-Kastila man, o mga Amerikano.

Dito pinag-ilsipan niyang mabuti kung saang parte ng timeline siya babalik sa nakaraan. Hinimay ng mabuti kung saang punto ng buhay ni Rizal maaayos lahat at maibabalik ang kasalukuyang buhay ni Noel.

—end scene 17

Sequence 4.

Scene 18.

—enter scene 18

[Bagumbayan, *Rizal's Execution*, 7AM]

Captain Rafael Dominguez: Pronto! ¡No pierdas el tiempo!

(Bilis! wag na kayo mag-aksaya ng oras!)

**Pa-marchang takbo ng mga firing squad papunta sakanilang mga pwesto.*

Sundalo 1: Abalos, kinakailangan ba talaga natin 'tong gawin sa kapwa natin Pilipino?

Abalos: Wala tayong magagawa, ang pagkamatay ni Rizal ang siyang magiging susi sa kalayaang matagal na nating inaasam.

Jose Rizal: Una última favor, Déjame enfrentarme

(one final favor, let me face the firing squad.)

Captain Dominguez: Impossible.

Jose Rizal: Al menos, perdona mi cabeza.

(Then atleast spare my head.)

**Tatango at iaabot ni Captain Domiguez ang kanyanag kamay sa nakataling braso ni rizal na aabutin naman ni rizal at magkakasundo.*

Captain Rafael Dominguez (or other officer): "En nombre del rey de España, todo aquel que levante su voz a favor del criminal también será ejecutado."

(in the name of the king of spain anyone who raises his voice in favor of the criminal will also be executed!)

**Hihinga ng malalim si Rizal at sabay na dahan dahang tatalikod sa firing squad*

Narrator: Hindi akalain ni Noel na kasing bigat pa rin sa pakiramdam ang panoorin na muling mamamatay si Rizal. Kahit na alam niyang may kakayahan siya para bumalik sa nakaraan, kung sana lamang ay kaya niyang itigil ang oras.

Noel: Itigil ang oras... Baka pwede, pwedeng itigil ko ang oras!

Narrator: Sa ilang beses niyang ginamit ang Almanac para bumalik sa nakaraan, naging kabisado na ni Noel paano ito gumana, at may isang pindutan na hinding hindi niya pa ginagamit.

Captain Rafael Dominguez (or another officer): Listo!...

(ihahanda ng Filipino firing squad ang kanilang mga baril sa kanilang harapan na nakatutok sa langit)

Captain Rafael Dominguez (or another officer): Cargar!...

(Load, ikakasa ng mga Filipino firing squad ang kanilang baril)

Captain Rafael Dominguez (or another officer): Apuntar!...

(Aim, itututok ng mga Filipino firing squad ang kanilang baril)

Jose Rizal: Consummatum est!!...

(It is finished!)

Captain Rafael Dominguez (or another officer): Fuego!...

Narrator: Sa tamang tiyempo ng pagpindot ni Noel sa Almanac ay tumigil ang paligid kasama na ang mga Pilipinong nakatutok ang hawak na mga baril kay Rizal. Dali-dali niyang inilayo sa pwesto sa pagkakaluhod si Rizal, at itinakas sa Bagumbayan bago tuluyang pinagpatuloy ang daloy ng oras, kasabay ang panalangin na sa pagbalik niya sa kanyang kasalukuyan, ay maibabalik and kasaysayan ng Pilipinas at pagkilala kay Rizal bilang bayani.

Captain Rafael Dominguez: ¡Pinche pendejo! ¿Adónde fue Rizal?! ¡Maten a esos filipinos! Fuego!

(f*cking idiots! Where did Rizal go?! Kill those Filipinos!)

(Dali-daling itinutok ng mga Spanish firing squad ang kanilang baril sa Filipino firing squad at binaril sa likod)

—end scene 18

Scene 19.

—enter scene 19

[Void, Black out]

Narrator: Nagtataka si Noel kung bakit hindi sa kwarto ang nadatnang destinasyon sa pagbalik niya sa kasalukuyan. Madilim, wala siyang makita. Walang marinig na tunog, o pag-galaw sa paligid niya. Kinabahan at natakot sa himok na nadatnan pagkatapos ng mabigat na layuning itinupad base sa kanyang pansariling paghuhusga.

Noel: Hindi maaari. Bakit ganito?! Hindi ko maintindihan. Dapat nakabalik na ako sa kasalukuyan ko!

Narrator: Bigong-bigo at paulit-ulit ang kanyang pag-pindot sa Almanac. May naramdaman siyang dampi ng kamay sa kanyang balikat. Isa sa mga Pilipinong sundalo na nabaril dahil sa pagkawala ni Rizal sa eksena. Nakaligtaan niya ang parteng ito ng kasaysayan kung saan kapag hindi nila mababaril si Rizal sa Bagumbayan, katumbas nito ang buhay ng mga sundalong inutusang magpaputok ng baril sa likod ni Rizal.

Noel: Patay na ba ako? Sino po kayo?

Narrator: Iniisip ni Noel kung bakit kahit wala siyang makita kundi ang kadiliman, ay magaan padin ang pakiramdam niya sa paligid. Sa isipan ni Noel, parang hindi niya lamang isang beses

nakita ang sundalong nasa likuran niya. Kahit pagod na ang utak sa kakaisip, pinipilit niyang maalala kung saan niya nakilala ang ginoo. Doon niya lamang napagtanto na ang pamilyar na mukha ng ginoo ay kapareho sa nakikita niyang mukha sa mga litratong nakapaskil sa pader ng kanilang bahay.

At bigla niyang naalala ang usapan ng dalawang sundalo bago sila ipahanay upang barilin si Rizal. “Abalos”

Noel: Abalos? Ibig sabihin ba ba nito ay..

Narrator: Ang isa sa mga sundalong namatay nuong itinakas niya si Rizal sa huling pagkakataon sa bagumbayan ay isa sa kanyang ninuno na may malapit na kaugnayan sa kanyang buhay kaya’t siya ay nabura sa kanyang kasalukuyan.

Narrator: Nanlulumong lumuhod si Noel kasabay ang pagkawalan ng pag-asang makabalik pa sa kanyang realidad. Wala ng paraan para maibalik sa kung anong punto ng nakaraan kahit paulit-ulit niyang pindutin ang kasalukuyan ay hindi na siya makakarating.

Noel: Kung hindi sa kasalukuyan, paano kaya sa nakaraan?

Narrator: Tumayo si Noel at nananalangin na sana ay gumana ang plano niyang bumalik nalamang sa nakaraan gamit ang Almanac. Inilagay ang petsa at lugar, at pinindot ng tatlong beses ang instrumentong naging dahilan ng kahinantungan niya sa kawalan.

—end scene 19

Scene 20.

—enter scene 20

[Library, Universidad Central de Madrid, Spain]

Narrator: Tanaw muli ni Noel si Rizal sa malayo, parehas ang upo noong una niyang makita at nakalatag ang libro sa lamesa, tamang-tama sa naaalala niyang pagkakaayos ng gamit ni Rizal, nagsusulat padin at mukhang may-inaaral. Pero sa pagkakataon na ito ay hindi na bumadya si Noel na lumapit, makipag-usap, at magpakilala kay Rizal. Pinanuod niya na lamang ang naging talambuhay ni Rizal bilang isang estranghero.

[Library, *Berlin, Germany*]

Narrator: Ang pagsulat ni Rizal ng Noli at El Fili

[Home of Doroteo Ongjunco, *Tondo Manila*]

Narrator: Ang pagtatag ni Rizal ng La Liga Filipina sa bahay ni Doroteo Ongjunco sa Tondo Manila.

[Prison Cell, *Fort Santiago*]

Narrator: Ang pagsulat ng makatang pagpupugay ni Rizal sa kanyang huling pamamaalam sa bayang mahal na mahal niya na pinamagatang Mi Ultimo Adiós sa Fort Santiago habang siya ay nakakulong.

[Bagumbayan, *Rizal's Execution, 7AM*]

Narrator: At ang pagkamatay niya sa Bagumbayan, nuong ika-30 ng Disyembre 1896.

Captain Rafael Dominguez (or another officer): Listo!...

(ihahanda ng firing squad ang kanilang mga baril sa kanilang harapan na nakatutok sa langit)

Captain Rafael Dominguez (or another officer): Cargar!...

(Load, ikakasa ng mga firing squad ang kanilang baril)

Captain Rafael Dominguez (or another officer): Apuntar!...

(Aim, itututok ng mga firing squad ang kanilang baril)

Jose Rizal: Consummatum est!!...

(It is finished!)

Captain Rafael Dominguez (or another officer): Fuego!...

(Fire, at sabay sabay na mmagppapaputok ng baril ang mga firing squad)

Narrator: Sa puntong ito, walang ginawa si Noel na pag-salba sa buhay ni Rizal. Walang babala, walang paalala sa mangyayari. Walang interaksyong naganap sa pagitan ni Noel at ni Rizal. Ang huling pasya ni Noel para maibalik ang kanyang kasalukuyan ay ang panuorin na lamang ang magiging talambuhay ni Rizal sa huling pagkakataon. Walang lutas sa pagbabago ng kasaysayan ang anumang nararapat base sa kagustuhan ni Noel na mailigtas si Rizal sa kamatayan. Tama nga ang mga librong kanyang nabasa. Labis pa sa sapat ang pagkamatay ni Rizal sa magiging takbo at daloy ng palaya ng Pilipinas laban sa mga kolonisador. Napagtanto sa huli ni Noel na hindi niya maari mang palitan kung ano man ang nangyari sa nakaraan dahil ito ay tapos na, at ito ay labas na sa kanyang kagustuhan.

—end scene 20

Scene 21.

—enter scene 21

[Library, University ni Noel at Mia, *PUP*]

Mia: Oh Noel! Naabutan nanaman kita. Mamaya na ang recitation sa Rizal. Sapat na ba ang napag-aralan mo?

Noel: Oo. Higit pa sa kaalaman ng lahat ang inaral ko tungkol sa buhay at mga gawa ni Rizal, Mia. Kayang-kaya kong sagutan lahat ng itatanong ni Sir Rod mamaya. Halika, i-review natin ulit lahat ng alam ko tungkol kay Dr. Jose P Rizal.

Narration: Ang kasaysayan tungkol sa ating mga bayani, hindi lamang kay Rizal, ay nagsisilbing tagapagpaalaala sa ating mga Pilipino kung gaano ka-halaga ang mga sariling buhay na sinakripisyo at mga plumang ginamit ni Rizal para sa ikamumulat ng ating kapwa-Pilipino laban sa karahasan ng mga Espanyol. Bilang mamamayan, pananagutan natin ang pagpapaalala lalo na sa mga kabataan huwag ipasawalang-alang ang pagbubuwis ng buhay ng ating mga bayani. Ngunit isang bagay na wala sa kontrol ng mga mambabasa ng kasaysayan sa kasalukuyang panahon ay ang may kapangyarihang baguhin ang kasaysayan ng Pilipinas dahil ika nga nila, *what's done is done*.